

Univers Pedagogic

5 (982),
5 februarie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

BACALAUREATUL VA FI AJUSTAT DIN 2026 PENTRU EVALUĂRI MAI CLARE ȘI ECHILIBRATE

Examenul național de bacalaureat va fi desfășurat, începând cu sesiunea din anul curent într-un format revizuit. Ministerul Educației și Cercetării, împreună cu Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare au anunțat modificări care vizează atât structura testelor, cât și modul de evaluare a lucrărilor scrise, punând accent pe calitate, coerență și echitate.

Una dintre schimbările esențiale se referă la comisiile republicane de evaluare. Corectarea lucrărilor va fi realizată de profesori care au urmat cursuri de formare în domeniul evaluării și au obținut certificarea de „Evaluator național”, măsură menită să asigure o apreciere uniformă și obiectivă a performanțelor elevilor.

Revizuirea probelor a fost realizată în urma unui amplu exercițiu național de analiză a testelor de examen, organizat în premieră la sfârșitul anului 2025,

cu participarea a circa o mie de cadre didactice din toate raioanele și municipiile țării. Propunerile formulate de profesori au stat la baza reducerii numărului de itemi la mai multe discipline de bacalaureat.

Astfel, la limba și literatura română va fi diminuat volumul cerințelor atât pentru profilul real, cât și pentru cel umanist, artistic și sportiv. Ajustări similare vor fi operate la geografie, pregătire sportivă, precum și la probele de limba rusă și limba română pentru elevii care stu-

diază în limbile minorităților naționale.

Pe lângă simplificarea structurii, unele probe vor avea un conținut revizuit. La istoria românilor și universală, analiza va porni de la o singură sursă istorică, în timp ce la chimie accentul va fi pus pe aplicarea practică a cunoștințelor. Problemele de fizică vor include mai multe scheme și reprezentări grafice, iar la limba străină va fi ajustat volumul textului și modul de acordare a punctajului, în funcție de numărul de cuvinte și de erorile admise.

Potrivit autorităților, aceste modificări reflectă observațiile și recomandările cadrelor didactice implicate direct în evaluarea testelor pentru elevi. Profesorii participanți urmează, în perioada decembrie 2025 - februarie 2026, cursuri de formare în domeniul evaluării, iar cei mai bine pregătiți vor fi selectați pentru comisiile naționale. Sesiunea de bacalaureat din 2026 este programată pentru perioada 2-19 iunie, iar reprezentanții din domeniul educației susțin că ajustările vor contribui la un examen mai echilibrat, axat pe competențe și adaptat realităților din sistemul de învățământ.

Ministerul Educației simplifică procedurile administrative pentru profesori

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a prezentat pe 29 ianuarie curent un set de măsuri care vizează reducerea sarcinilor birocratice din școlile secundare. Obiectivul principal este ca profesorii să petreacă mai mult timp cu elevii și să se concentreze pe activități educaționale, în timp ce procedurile administrative vor fi simplificate și digitalizate.

Printre principalele măsuri se numără continuarea digitalizării rapoartelor și evidențelor, posibilitatea desfășurării activității la distanță pe perioada vacanțelor elevilor și permanentizarea gradelor didactice după un număr limitat de confirmări, reducând astfel presiunea asupra cadrelor didactice. „Am decis să schimbăm abordarea Ministerului Educației. Ne bazăm pe competența profesorilor și a directorilor, nu pe monitorizarea fiecărui pas. Profesorii merită sprijin și recunoaștere, nu birocrație inutilă”, a declarat ministrul Dan Perciun.

Valentina Olaru, secretar de stat la MEC, a explicat că aceste acțiuni vor permite cadrelor didactice să se concentreze pe preda-

re și dezvoltarea elevilor, reducând în același timp stresul profesional. Pachetul de debirocratizare va fi implementat pe parcursul anului 2026 și a fost elaborat după consultări cu sindicatele, directorii de școli și organizații din domeniul educației.

Măsurile se înscriu în seria reformelor care, în ultimii ani, au redus semnificativ controalele și documentele obligatorii din școli și grădinițe. Printre realizările recente se numără eliminarea rapoartelor inutile, simplificarea registrelor și excluderea dosarelor care nu aduceau valoare activității didactice. Profesorii au astfel mai mult timp pentru activități educative și pentru a răspunde nevoilor elevilor.

BANCA MONDIALĂ: 9,5 MILIOANE DE EURO PENTRU MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII UNIVERSITARE DE CERCETARE

Universitățile din Republica Moldova pot beneficia de o finanțare totală de 9,5 milioane de euro pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de cercetare. Fondurile sunt puse la dispoziție printr-un apel lansat de Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, în cadrul Proiectului „Învățământul Superior din Moldova”, finanțat de Banca Mondială.

Anunțul a fost făcut pe 30 ianuarie a.c. în cadrul unei conferințe de presă, unde ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a subliniat importanța investițiilor în dotarea modernă a universităților. Potrivit acestuia, accesul la echipamente performante este esențial pentru creșterea competitivității cercetării și pentru integrarea mai eficientă a sistemului național în spațiul european de cercetare.

Reprezentanții Băncii Mondiale au evidențiat faptul că noile investiții vor contribui la consolidarea platformelor de cercetare și la extinderea cooperării internaționale, oferind

universităților cadrul necesar pentru a participa activ la rețelele europene și globale de cercetare. Apelul de finanțare este structurat pe două direcții. Prima vizează crearea unor infrastructuri naționale de cercetare în domenii prioritare de importanță strategică, cu finanțări de până la 900 de mii de euro per proiect. Cea de-a doua este destinată modernizării și extinderii infrastructurii existente, cu o finanțare maximă de 250 de mii de euro pentru fiecare proiect depus. Infrastructura de cercetare eligibilă poate include echipamente științifice, resurse informaționale, platforme digitale, rețele TIC și alte facilități necesare desfășurării cercetării de înalt nivel. Sunt încurajate proiectele cu

caracter interdisciplinar, capabile să sprijine mai multe comunități de cercetare și să răspundă provocărilor actuale ale societății. Pentru a fi eligibile, universitățile trebuie să dispună de o strategie instituțională de dezvoltare a cercetării, care să includă o viziune clară privind inovarea, colaborarea cu alte instituții de cercetare și parteneriatele cu sectorul privat. De asemenea, este necesar un regulament de acces la infrastructura de cercetare, aliniat la bunele practici europene.

Inițiativa face parte dintr-un amplu proces de modernizare a învățământului superior din Republica Moldova. În perioada 2020-2025, prin sprijinul Băncii Mondiale, au fost realizate investiții semnificative în dotarea laboratoarelor, digitalizarea proceselor educaționale, renovarea spațiilor universitare și internaționalizarea studiilor. Pentru următorii ani sunt prevăzute noi investiții menite să consolideze cercetarea, inovarea și condițiile de studiu din universitățile țării.

Continuă Campania de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și la teme inedite ce contează pentru educație!

R. Moldova organizează în premieră Olimpiada de Inteligență Artificială

Elevii pasionați de Tehnologiile digitale și de Inteligență Artificială vor avea, începând cu acest an, o nouă oportunitate de afirmare. Republica Moldova va organiza, în premieră, Olimpiada Națională de Inteligență Artificială, o competiție menită să stimuleze interesul tinerilor pentru domeniile de vârf ale științei și tehnologiei.

În cadrul olimpiadei, elevii vor dezvolta proiecte care să răspundă unor probleme concrete din comunitate sau din domeniul mediului, folosind instrumente și tehnologii specifice Inteligenței Artificiale. Proiectele vor putea fi prezentate în limbile română, rusă sau engleză, iar utilizarea datelor va trebui să respecte normele legale și etice, inclusiv cerințele de protecție a datelor cu caracter personal.

Evenimentul este realizat cu implicarea Asociației Naționale a Companiilor din Domeniul TIC, în cadrul inițiativei „Tekwill în Fiecare Școală”, în colaborare cu Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare și cu sprijinul Ministerului Educației și Cercetării. Noua olimpiadă urmărește dezvoltarea abilităților elevilor nu doar în sfera utilizării tehnologiilor informaționale, ci și în conceperea și implementarea unor soluții bazate pe Inteligență Artificială. Participanții vor avea ocazia să aplice cunoștințele de matematică și informatică, să își exerseze gândirea analitică și creativă pentru a conștientiza pe deplin importanța utilizării etice a tehnologiilor moderne.

Competiția se va desfășura la nivel național, în formulă de echipă. Fiecare lot va fi format din cel mult doi elevi, coordonați de un profesor din instituția respectivă de învățământ. Pot participa tineri cu vârste cuprinse între 16 și 19 ani, indiferent dacă au studiat Inteligență Artificială în cadrul școlii sau au dobândit aceste cunoștințe prin învățare individuală.

Procesul competițional va cuprinde mai multe etape, de la înscrierea echipelor și participarea la sesiuni de mentorat, până la evaluarea proiectelor și desfășurarea finalei naționale, programată pentru luna iunie a.c. În etapa finală, lucrările vor fi analizate de un juriu format din specialiști în domeniul Inteligenței Artificiale, cadre universitare și reprezentanți ai mediului de afaceri.

Cei mai buni participanți vor avea posibilitatea să reprezinte Republica Moldova la etapa internațională a Olimpiadei de Inteligență Artificială. Membrii echipelor clasate pe primele poziții vor beneficia de instruire suplimentară, menită să le sprijine pregătirea pentru etapa internațională a competiției.

Programul de granturi mici, lansat de Elveția pentru proiecte sociale și de educație

Programul de granturi mici pentru perioada 2025-2029

Programul de granturi mici destinat finanțării proiectelor sociale, printre care cele educative și culturale, a fost lansat de Biroul de cooperare al Elveției în Republica Moldova, urmând să fie implementat până în anul 2028. Astfel se va oferi finanțare sub formă de contribuție unică, acordată în bază de concurs, pentru proiecte mici care completează prioritățile actualului Program de Cooperare Elvețiană în R. Moldova.

Sferele beneficiare includ domenii de educație, sănătate, educație media, servicii publice locale, guvernanta și coeziune socială, dezvoltare economică și reziliență. Granturile vor mai susține acele proiecte care promovează valorile democratice, drepturile omului, statul de drept, incluziunea gru-

purilor marginalizate, cum ar fi minoritățile și refugiații. Vor fi încurajate și inițiativele ce țin de implicarea civică, promovarea noilor tehnologii, gândirea critică, dezvoltarea durabilă și ecologică. În plus, Programul este dedicat proiectelor culturale și acțiunilor de advocacy ale organizațiilor care utilizează arta drept instrument pentru susținerea transformărilor democratice, diversității culturale, dialogului intercultural și accesului la viața culturală pentru grupurile dezavantajate și zonele îndepărtate. Deci vor fi sprijinite inițiativele inovatoare în domeniul artelor și educației culturale. Se va acorda prioritate proiectelor implementate în afara municipiului Chișinău și care promovează abordări inovative, tehnologii noi și dezvoltarea incluzivă. De o atenție aparte se vor bucura inițiativele care contribuie la consolidarea încrederii și dialogului între diferite grupuri sociale și regiuni, inclusiv de pe malul stâng al Nistrului.

De remarcat că nu există un termen-limită pentru depunerea cererilor, acestea fiind evaluate în ordinea recepționării. Aplicațiile vor fi transmise la adresa e-mail chisinau@eda.admin.ch, informații suplimentare cu privire la procedurile de aplicare și criteriile de selecție fiind disponibile în ghidul oficial al programului.

Reporter UPP

Întărirea cooperării între Academii de pe ambele maluri ale Prutului

Academiile de Științe de pe ambele maluri ale Prutului își fortifică cooperarea. Astfel, Academia Română și Academia de Științe a Moldovei (AȘM) au lansat un apel comun către comunitățile științifice din ambele țări, subliniind rolul cooperării academice și culturale ca fundament al unei unități durabile, într-un context geopolitic dominat de incertitudini și provocări regionale.

Documentul a fost prezentat cu prilejul Zilei Culturii Naționale, marcate anual la 15 ianuarie, în cadrul unei sesiuni festive comune desfășurate simultan la București și Chișinău, în format mixt, fizic și online. Academia Română și AȘM au evidențiat rolul educației, științei și culturii în vederea depășirii frontierelor și afirmării identității comune.

Apelul invită comunitățile științifice să intensifice cooperarea academică și să promoveze schimburile culturale durabile. Deschiderea sesiunii a fost marcată de alocuțiunile președinților celor două academii – academicienii Ioan-Aurel Pop și Ion Tighineanu.

În contextul celor menționate, din partea română Ioan-Aurel Pop, istoric de forță, a subliniat

importanța operei lui M. Eminescu: „Esența poporului român, în expresia sa cea mai lucidă și mai bine concentrată, este Mihai Eminescu. Ziua nașterii sale este Ziua Culturii Naționale a tuturor românilor de la Nistru până la Tisa.”

La rândul său, Ion Tighineanu, președintele AȘM, a specificat că Ziua Culturii Naționale reprezintă un prilej de reflecție asupra destinului comun al României și Republicii Moldova. În plus, academicianul a îndemnat la consolidarea reînțregirii spirituale, culturale și științifice a poporului român.

În continuare, sesiunea festivă a fost marcată de prezentarea unor comunicări științifice. La București au fost invitați: acad. Ana Blandiana, scriitoare; prof. univ., dr. Marta Petreu; acad.

Mircea Flonta; acad. Mircea Martin. Iar la Chișinău, acad. Mihai Cimpoi a prezentat comunicarea „Cercul cercurilor. Filosofia lui Eminescu”.

Atmosfera culturală a fost întregită de recitaluri de poezie și muzică, susținute de celebra actriță Maia Morgenstern la București, precum și de Luminița Ionică și Ana Verhovețchi la Chișinău. Evenimentul a inclus o sesiune de recunoaștere a meritelor unor personalități marcante ale mediului academic și cultural.

Printre cei distinși s-au numărat Mihai Cimpoi, Ștefan Odagiu, Nicolae Enciu, Igor Bercu, Ion Ursu, Viorica Răileanu, Galina Anițoi, Ion Plămădeală, Ana Sârbu, fiindu-le acordate medalii, diplome și plachete pentru contribuțiile lor în domeniile cercetării, culturii și educației. Evenimentul festiv face parte din Planul de acțiuni comune al Academiei Române și Academiei de Științe a Moldovei desfășurate în anul 2026, unul aniversar pentru ambele instituții: 160 de ani de la înființarea Academiei Române și 65 de ani de la fondarea AȘM.

B. Iu.

Campania „Învăță în Moldova” continuă

Ministerul Educației și Cercetării a relansat, în 2026, campania națională „Învăță în Moldova”, un proiect dedicat orientării academice a elevilor din clasele a XII-a și promovării studiilor universitare din Republica Moldova. Programul a fost prezentat oficial, iar primele activități au debutat pe 3 februarie curent, prin vizite organizate ale liceenilor la universitățile din Chișinău și din alte centre universitare.

Inițiativa este realizată împreună cu instituțiile de învățământ superior, autoritățile locale din domeniul educației și liceele din întreaga țară, urmărindu-se creșterea interesului tinerilor pentru continuarea studiilor acasă. Autoritățile și-au propus ca, în următorii ani, majoritatea absolvenților de liceu să aleagă universitățile din Republica Mol-

dova ca primă opțiune de formare profesională.

În cadrul lansării campaniei, ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a accentuat importanța investițiilor constante în sistemul universitar. Potrivit acestuia, modernizarea infrastructurii, îmbunătățirea condițiilor de trai în cămine și dotarea spațiilor de studiu repre-

zintă elemente-cheie pentru a face învățământul superior mai atractiv pentru tineri.

Reprezentanții universităților au transmis, la rândul lor, mesaje de susținere pentru viitorii studenți. Rectorii instituțiilor de învățământ superior au evidențiat rolul universităților în dezvoltarea profesională a tinerilor și contribuția acestora la progresul economic și social al țării.

Campania din acest an se va desfășura pe parcursul lunilor februarie-mai și va include tururi ghidate în universități, întâlniri cu elevi în licee, târguri educaționale în mai multe centre raionale, precum și activități de informare și ghidare în carieră. Mii de elevi din capitală și din raioane vor avea ocazia să interacționeze direct cu mediul universitar și să cunoască oferta educațională disponibilă.

Rezultatele ediției precedente confirmă impactul inițiativei. Datele oficiale arată o creștere semnificativă a numărului de tineri admiși la universitățile din țară, atât la programele de licență, cât și la cele de masterat, semn că tot mai mulți absolvenți privesc studiile în Republica Moldova ca pe o opțiune viabilă pentru viitorul lor.

Angela Toțcaia: „Iubesc ceea ce fac, iar progresele copiilor sunt adevărata mea recompensă”

În acest număr al săptămânalului nostru, avem onoarea de a discuta cu Angela Toțcaia, psiholog, specialist cu o vastă experiență în domeniul psihologiei și psihopedagogiei. În prezent, doamna Angela Toțcaia activează în cadrul Centrului de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Vârstă Fragedă, unde lucrează cu copii proveniți din familii vulnerabile, precum și cu copii cu cerințe educaționale speciale (CES). De-a lungul carierei, a acumulat experiență valoroasă în diverse contexte profesionale, inclusiv în mediul educațional și în formarea profesională. În cadrul acestui interviu, discutăm despre parcursul său profesional, motivația de a alege acest domeniu și despre provocările și satisfacțiile muncii cu copiii aflați în situații de vulnerabilitate.

- Doamnă Angela Toțcaia, povestiți-ne despre parcursul dumneavoastră profesional. Ce v-a motivat să alegeți domeniul psihologiei și psihopedagogiei?

- Parcursul meu profesional a început la Școala Pedagogică din Orhei, unde m-am format ca învățător de clase primare. Acolo s-a născut, de fapt, prima mea legătură profundă cu universul copilului. Contactul zilnic cu elevii mi-a trezit dorința de a înțelege nu doar cum învăță, ci și cum se simt, cum reacționează emoțional și ce nevoi ascunse pot avea. Această curiozitate și sensibilitate față de lumea interioară a copilului m-au determinat să-mi continui studiile la Universitatea de Stat din Tiraspol, unde am avut onoarea să fac parte din prima promoție de psihologi formați în Republica Moldova. A fost o perioadă marcată de războiul din Transnistria, evacuarea și stabilirea Universității în Chișinău, o perioadă de pionierat, care m-a motivat să continui și ulterior să contribuie în măsura posibilităților la dezvoltarea serviciilor psihologice pentru copii. De-a lungul vieții am avut și o pauză profesională, când am ales să pun pe primul loc sănătatea fiului meu și echilibrul familiei. A fost o decizie asumată, profund umană.

- Cum a decurs procesul de reîntoarcere în activitatea profesională și ce rol au avut studiile și formarea continuă în această etapă?

- Când situația cu băiatul s-a ameliorat, am simțit o chemare puternică să revin în profesie. Însă nu oricum – am simțit nevoia să mă reîntorc mai pregătită, mai matură profesional și personal. Astfel, am urmat un prim pro-

gram de master în Psihopedagogia Preuniversitară. Mai târziu, convinsă că omul învață toată viața, am ales să continui formarea la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, unde am absolvit al doilea master în domeniul Psihologie, și anume programul „Activitatea psihoeducațională, de consiliere și psihoterapie a psihologului practician”. Pe lângă studiile academice, am participat constant la formări, workshopuri și seminare, inclusiv la programe oferite de *Institute of Group and Family Psychology and Psychotherapy*. Consider că toate aceste experiențe sunt precum pietricelele așezate una peste alta, care au construit treptat profesionalismul meu. Iubesc ceea ce fac, iar această profesie pentru mine este mai mult decât un loc de muncă – este o misiune. În final, motivația de a alege acest domeniu a fost determinată de o combinație firească între curiozitatea mea pentru natura umană și dorința de a fi de folos oamenilor în momentele lor de formare și transformare. Psihologia mi-a oferit cadrul necesar pentru a înțelege mecanismele profunde ale comportamentului uman, iar psihopedagogia a venit ca o completare naturală, oferindu-mi instrumentele prin care această înțelegere poate fi transpusă în practică educațională. Mi-am dorit să pot lucra nu doar cu problemele, dificultățile sau blocajele oamenilor, ci și cu procesul lor de învățare, dezvoltare și adaptare, mai ales în contexte instituționale și formative. Experiențele profesionale timpurii m-au convins că impactul real apare atunci când cunoașterea teoretică este dublată de capacitatea de a comunica

clar, empatic și adaptat fiecărui individ sau grup. Interacțiunea directă cu oameni diferiți ca vârstă, experiență și nivel de pregătire m-a ajutat să înțeleg importanța unei abordări echilibrate, care să țină cont atât de particularitățile psihologice ale persoanei, cât și de contextul educațional în care aceasta se află.

- În perioada 1994-1995, ați activat ca lector-sociolog și psiholog la Școala de Subofițeri a MAI al Republicii Moldova. Cum v-a influențat această experiență activitatea profesională ulterioară și modul de lucru cu diferite categorii de beneficiari?

- Școala de subofițeri a MAI a marcat începutul carierei mele de psiholog într-un mod profund personal. La doar 23 de ani, eram o tânără aflată la început de drum, care trebuia să predea la plutoane formate din cursanți, dintre care o bună parte erau mai mari decât mine. Intram în auditoriu ca un copil, în fața a treizeci de bărbați care mă priveau cu curiozitate. Acea experiență m-a pus față în față cu propriile temeri, dar și cu nevoia de a-mi câștiga locul prin competență, echilibru și autenticitate. Fiecare lecție, fiecare provocare și fiecare reușită au contribuit decisiv la formarea mea ca specialist și ca om. Deci, pot spune cu siguranță că activitatea de lector-sociolog și psiholog la Școala de Subofițeri a MAI a fost o etapă importantă în formarea mea profesio-

nală. Lucrul cu tineri adulți aflați într-un sistem disciplinat m-a ajutat să înțeleg mai bine dinamica autorității, gestionarea stresului și importanța autocontrolului emoțional. Această experiență mi-a dezvoltat abilitățile de comunicare cu persoane provenite din medii diferite și m-a învățat să adaptez limbajul și intervenția psihologică în funcție de context și personalitate.

- Ați activat ca psiholog în câteva licee din municipiul Chișinău. Care sunt diferențele majore dintre munca în instituțiile de învățământ și activitatea dumneavoastră actuală în cadrul Centrului de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Vârstă Fragedă?

- Activitatea mea ca psiholog în licee a fost centrată, în mare parte, pe prevenție, orientare și sprijin emoțional într-un cadru educațional relativ stabil. În instituțiile de învățământ, lucram cu elevi care, în general, aveau un mediu familial funcțional, un program clar și un traseu educațional previzibil. Intervențiile psihologice vizau dificultăți de adaptare școlară, probleme de comunicare, gestionarea emoțiilor, orientarea vocațională sau situații punctuale de criză specifice vârstei adolescenței. Accentul era pus pe dezvoltare, consiliere și prevenirea unor comportamente de risc. În schimb, activitatea dintr-un centru de plasament presupune o realitate mult mai complexă. Aici, copiii provin, de cele mai multe ori, din medii marcate de neglijare, abuz, separare de familie sau traume repetate. Munca psihologului nu mai este doar de ghidare sau orientare, ci una profund terapeutică și de reconstrucție emoțională. Înainte de orice progres educațional sau comportamental, este necesară recâștigarea sentimentului de siguranță, încredere și apartenență.

O diferență majoră constă în durata și profunzimea intervenției. În școală, contactul cu elevii este adesea limitat în timp și condiționat de orar. În Centrul de Plasament, relația psiholog-beneficiar este una de lun-

gă durată, construită pas cu pas, în care fiecare mic progres contează. De asemenea, colaborarea cu o echipă multidisciplinară – educatori, asistenți sociali, medici – este esențială și permanentă, iar deciziile luate au un impact direct asupra vieții copilului. Ambele experiențe sunt valoroase, însă cea din Centrul de Plasament m-a învățat cât de important este să privești copilul nu doar prin prisma comportamentului său, ci prin istoria sa de viață, cu tot ceea ce aceasta presupune.

- Cum a influențat experiența dobândită la liceele „Liviu Deleanu” și „Nikolai Gogol” din capitală formarea dumneavoastră ca specialist?

- A avut un rol esențial în conturarea identității mele profesionale. Activitatea în aceste instituții mi-a oferit oportunitatea de a lucra într-un mediu educațional complex, în care se întâlnesc diverse realități sociale, culturale și emoționale, fiecare cu provocările sale specifice. În aceste licee am învățat să adaptez intervenția psihologică la nevoile reale ale elevilor, să comunic eficient cu adolescenți aflați la etape diferite de dezvoltare și să gestionez situații sensibile care implicau nu doar elevii, ci și părinții, cadrele didactice și administrația școlară. Această experiență m-a ajutat să-mi dezvolt capacitatea de a asculta activ, de a analiza rapid situații complexe și de a lua decizii echilibrate, bazate atât pe cunoștințe teoretice, cât și pe realitatea din teren. Totodată, lucrul în două instituții cu profiluri și dinamici diferite m-a învățat să fiu flexibilă din punct de vedere profesional. Am înțeles că nu există soluții universale și că fiecare colectiv, fiecare clasă și fiecare elev necesită o abordare personalizată. Această adaptabilitate a devenit una dintre competențele mele de bază ca psiholog și psihopedagog. A fost o etapă definitorie, care mi-a format nu doar abilitățile profesionale, ci și modul de a privi elevul ca persoană, cu nevoi, resurse și potențial propriu.

- Lucrați la Centrul de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Vârstă Fragedă cu copii proveniți din familii vulnerabile. Care sunt cele mai frecvente dificultăți emoționale și comportamentale întâlnite la acești copii?

- Cele mai frecvente sunt: tulburări de atașament, anxietate și frici accentuate, comportamente agresive sau de retragere, întârzieri de dezvoltare a limbajului și a autoreglării emoționale, dificultăți de încredere în adulți. Aceste manifestări sunt, de cele mai multe ori, consecința traumelor timpurii și a instabilității familiale.

(Continuare în pag.4)

Iurie Colesnic – omul-enciclopedie

Iurie Colesnic s-a născut la 12 august 1955, în satul Dereneu, Călărași. A debutat ca istoric literar și scriitor în revista „Nistru” (1977). Prima lui carte pentru copii *Puiul îndrăzneț* apare în 1980, urmată de alte cărți pentru cei mici, cum ar fi *Țara cu lăceferi* (1986), *Învăț să zbor* (1992), *Necazul ariciului* (1996), dar și pentru maturi: *Arta memoriei* (1987), *Doina dorurilor noastre* (1990) ș.a. După care a fost publicată culegerea de versuri *Arheologii interioare* (1991), precum și lucrările *Basarabia necunoscută* (10 vol., 1993), *Literatura română: dicționar – antologie de istorie și teorie literară* (2000). A semnat mai multe scenarii de film (1989-2010): *Binecuvântare*, *Stropul de ceară*, *Buburuza*, *Harap-Alb*, *Filozoful din Cubolta*, *Copiii GULAG-ului*.

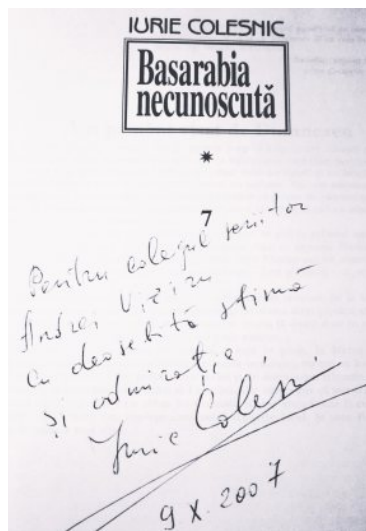
Dacă unor muzicieni și artiști talentați li se atribuie calificativul omul-orchestra, apoi scriitorul Iurie Colesnic pe drept cuvânt poate fi numit omul-enciclopedie istorică și literară. El este un arhivar și un cronicar modern, care mereu ne reamintește de vremurile apuse, ținând cont de spusa eminesciană „Vrei viitorul a cunoaște, te întoarce în trecut”. Dacă nu citeam lucrările *Basarabia necunoscută*, volumul 7, și *Dicționarul femeilor ilustre ale Basarabiei*, nu aflam sau poate cunoșteam cu o oarecare în-

târziere despre două personalități originare din satul meu de baștină Costuleni, Ungheni. Vorba e de academicianul Vasile Pavelcu și scriitoarea Leonila Negură. La fel cred ar putea afirma și mulți alții despre personalitățile din localitățile lor, dacă ar răsfoi cel puțin *Basarabia necunoscută*, care se află și în Biblioteca Congresului SUA (Library of Congress Online Catalog), precum și alte cărți, enciclopedii, dicționare semnate de Iurie Colesnic.

Țin din capul locului să specific că primul autograf de la acest harnic și talentat scriitor am avut

ocazia să mi se acorde pe prima pagină a volumului *Iurie Colesnic. Bibliografie*, prima ediție, îngrijită de Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”: „Pentru A.V., cu deosebită stimă, Iurie Colesnic. 12.08.2005”. Ca acum peste două decenii să apară o nouă bibliografie cu mult mai consistentă și voluminoasă, drept dovadă a unei

activități intense și laborioase a acestui important om de cultură și spirit românesc. Apropos, pe acel volum 7, unde am citit despre academicianul Vasile Pavelcu, autorul mi-a scris următorul autograf: „Pentru colegul scriitor A.V., Cu deosebită stimă și admirație,

Iurie Colesnic. 9.X.2007”. După care pe volumul *Chișinăul nostru necunoscut* să mai am un autograf: „Pentru A.V., cu drag, semnătura. IX.2015”. Ca apoi, mai încoace, când a apărut *Basarabia necunoscută*, ediție în trei volume, să mă învrednicesc cu un alt autograf: „Pentru A.V., un bun publicist, cu drag, Iurie Colesnic. 22.X.2019”. După cum vedem, toate autografele au un stil sobru, laconic, calculat, elevat, sincer și discret. După cum îi este scrisul și feleșagul, adică caracterul. De loc întâmplător se zice că stilul este omul. Iar Iurie Colesnic este omul faptei, al lucrului bine făcut, temeinic.

Cu adevărat despre vasta lui activitate lesne îți dai seama răsfoind și lecturând recenta apariție editorială, bibliografia *Amprente istoriei. Iurie Colesnic*, ediție îngrijită de Lidia Kulikovski. E o carte voluminoasă de peste 700 de pagini, ce cuprinde activitatea vastă a scriitorului, omului de cultură Iurie Colesnic. La lansare au fost prezenți academicieni, scriitori, bibliotecari de la toate filialele Bibliotecii Municipale, implicit directorul general Mariana Harjevschi, care a și rostit un mesaj de salut. După care au urmat luările de cuvânt ale scriitorilor Ion Hădărcă, vicepreședintele Academiei de Științe a Moldovei, Iulian Fi-

lip, Vitalie Răileanu, acad. Mihai Cimpoi și a protagonistului acestei cărți enciclopedice.

Mihai Cimpoi a remarcat că „*Basarabia necunoscută*”, începută în 1993 și continuată până astăzi, are meritul deosebit de a prezenta, într-o lucrare de sinteză în trei volume, întreaga galerie de personalități basarabene din diferite domenii... Seria reprezintă, în fond, o adevărată istorie a culturii, științei și literaturii basarabene. Ea a fost înalt apreciată de cititori, de critica de specialitate, de savanți, de scriitori și oameni de cultură din Basarabia, din România și din străinătate”.

Andrei VIZIRU

INTERVIUL DE JOI

Angela Toțcaia: „Iubesc ceea ce fac, iar progresele copiilor sunt adevărata mea recompensă”

(Continuare din pag. 3)

- De asemenea, în cadrul centrului lucrați cu copii cu CES. Ce particularități presupune lucrul cu copiii cu cerințe educaționale speciale?

- Acești copii necesită intervenții individualizate, ritm adaptat de lucru și metode multisenzoriale. Într-un centru de plasament, acești copii pot avea și traume emoționale asociate, ceea ce face intervenția mai complexă – este necesară îmbinarea recuperării cognitive cu sprijinul emoțional constant.

- Care sunt metodele și tehnicile psihologice pe care le considerați cele mai eficiente în procesul de reabilitare emoțională a copiilor?

- Pentru copiii mici, jocul este limbajul prin care își exprimă trăirile. De aceea, consider deosebit de eficiente terapia prin joc, terapia prin artă și desen, poveștile terapeutice (art-terapia), tehnicile de dezvoltare a autoreglării emoționale, precum și rutinele structurate, care oferă siguranță.

- Cum reușiți să construiți relații de încredere cu copiii care au trecut prin experiențe de neglijare, abuz sau separare familială?

- O relație de încredere se construiește prin consecvență, blândețe, predictibilitate și acceptare necondiționată. Copiii care au trecut prin abuz sau neglijare au nevoie de timp pentru a testa dacă adultul oferă siguranță. Respectarea promisiunilor și prezența constantă sunt esențiale.

- Ce rol are echipa multidisciplinară a centrului (psihopedagogi, educatori, asistenți sociali, medici) în succesul intervenției psihologice?

- Este destul de simplu. Succesul intervenției depinde foarte mult de colaborarea dintre psiholog, psihopedagog, educator, asistent social și medic. Fiecare specialist vede copilul dintr-o perspectivă diferită, iar împreună putem construi un plan de intervenție complet și coerent.

- Activitatea dumneavoastră este strâns legată de prevenirea violenței asupra copiilor. Care sunt cele mai eficiente strategii în acest sens?

- Printre cele mai eficiente strategii se numără educația parentală, care sprijină părinții în dezvoltarea unor practici de creștere sănătoasă, dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, instruirea specialiștilor în vederea recunoașterii timpurii a semnelor de abuz, precum și intervenția timpurie în familiile vulnerabile. Aceste măsuri contribuie la reducerea riscurilor și la crearea unui mediu sigur și de sprijin pentru copii.

- Lucrul cu copiii cu CES presupune o abordare diferențiată. Cum adaptați intervenția psihologică și strategiile educaționale la nevoile individuale ale acestor copii?

- Acest lucru presupune, înainte de toate, o înțelegere profundă a fiecărui copil ca individ, nu doar prin prisma diagnosticului sau a dificultăților pe care le întâmpină.

Abordarea mea pornește de la evaluarea atentă a nevoilor psihologice, emoționale, cognitive și sociale ale copilului, precum și a resurselor de care acesta dispune. Fiecare intervenție este construită personalizat, ținând cont de ritmul de dezvoltare, nivelul de funcționare și particularitățile fiecărei situații. Adaptarea intervenției psihologice se realizează prin stabilirea unor obiective realiste și etapizate, ușor de înțeles și de atins pentru copil. Utilizez metode flexibile, bazate pe joc, activități practice, suport vizual și tehnici experiențiale, care facilitează învățarea și exprimarea emoțională într-un mod accesibil. Comunicarea este simplificată, clară și adaptată nivelului de înțelegere al copilului.

În ceea ce privește strategiile educaționale, colaborarea cu edu-

catorii și familia este esențială. Împreună, stabilim modalități concrete de adaptare a conținutului educațional, a cerințelor și a mediului de învățare, astfel încât copilul să se simtă în siguranță, acceptat și susținut. Accentul este pus pe valorificarea punctelor forte ale copilului, nu doar pe corectarea dificultăților. Acești copii au nevoie de stabilitate emoțională, predictibilitate și validare constantă. Prin răbdare, consecvență și empatie, intervenția psihologică devine un sprijin real pentru dezvoltarea autonomiei, a stimei de sine și a capacității de adaptare la cerințe educaționale și sociale.

- Din experiența dumneavoastră, cât de importantă este implicarea familiei sau a reprezentanților legali în procesul de recuperare psihologică a copilului?

- O asemenea implicare este esențială, deoarece nu este doar un element de sprijin, ci o componentă fundamentală a procesului de recuperare psihologică. Atunci când există o colaborare reală între psiholog, copil și familie, rezultatele sunt mai durabile, iar copilul are șanse mult mai mari să se dezvolte armonios din punct de vedere emoțional și social. În cazul copiilor aflați în situații de vulnerabilitate sau în grija unor reprezentanți legali, rolul acestora este cu atât mai important. Ei devin modele de comportament și surse de stabilitate, contribuind direct la reconstruirea încrederii și a sentimentului de apartenență al copilului.

- Ce satisfacții profesionale vă oferă această muncă și ce momente v-au marcat cel mai mult cariera?

- Cele mai mari satisfacții vin din progresele copiilor: când un copil începe să zâmbească, să aibă încredere, să comunice sau să se atașeze sănătos. Sunt momente care dau sens întregii munci.

- Cum vă mențineți echilibrul emoțional și motivația profesională într-un domeniu atât de solicitant?

- Prin formare continuă, schimb de experiență cu colegii, implicarea în activități recreative (întâlniri la o cafea cu o prietenă, plimbări în parc, vizionarea de spectacole sau filme) și delimitarea clară între viața profesională și cea personală.

- Care sunt obiectivele dumneavoastră profesionale pe termen mediu și lung?

- Îmi doresc să contribui la dezvoltarea programelor de intervenție timpurie și la promovarea importanței sănătății emoționale a copilului. Totodată, urmăresc să am un impact profesional durabil și să ofer servicii psihologice eficiente, etice și centrate pe nevoile reale ale persoanelor cu care lucrez, având convingerea că există întotdeauna loc pentru îmbunătățire și dezvoltare profesională continuă. De asemenea, îmi propun să finalizez și să perfecționez jocul psihologic „Eu și copilul meu interior”.

A intervievat
Silvia TURCAN

Valiza cu valori – un proiect educațional transfrontalier de formare

Educația timpurie reprezintă o etapă fundamentală pentru formarea personalității copilului, perioadă în care se conturează primele comportamente sociale, atitudini și repere morale. Valorile morale precum respectul, prietenia, bunătatea, empatia sau generozitatea nu se formează spontan, ci prin experiențe repetate, modele pozitive și contexte educaționale bine structurate. Grădinița devine astfel un spațiu esențial pentru dezvoltarea dimensiunii socioemoționale a copilului, completând rolul familiei.

În acest context, proiectele educaționale tematice capătă o importanță deosebită, deoarece oferă copiilor posibilitatea de a învăța prin acțiune, joc și implicare afectivă. Proiectul „Valiza cu valori” se înscrie în această perspectivă modernă asupra educației, punând accent pe învățarea experiențială și pe cultivarea valorilor morale într-un mod accesibil și atractiv pentru preșcolari.

Rolul educației valorilor morale în perioada preșcolară

Valorile morale constituie baza relațiilor sociale și a comportamentelor responsabile, iar interiorizarea lor începe încă din primii ani de viață. Copiii preșcolari nu învață valorile prin definiții sau explicații abstracte, ci prin exemple concrete, situații trăite și reflecții ghidate. Jocul, activitățile simbolice și interacțiunile de grup sunt principalele modalități prin care copilul înțelege ce înseamnă să fie prietenos, empatic sau respectuos.

Este de menționat că educația valorilor în grădiniță contribuie la: dezvoltarea capacității de relaționare; formarea comportamentelor prosociale; gestionarea emoțiilor și conflictelor; consolidarea stimei de sine; pregătirea copilului pentru integrarea socială și școlară. Astfel, educația mo-

Alina CIMBRICIUC,
educator / metodist, Grădinița
de copii nr. 25, mun. Chișinău

rală nu este un element separat al curriculumului, ci o componentă transversală a tuturor activităților educaționale.

Proiectul „Valiza cu valori” – cadru educațional pentru învățare prin experiență

Proiectul educațional „Valiza cu valori” din cadrul programului transfrontalier de colaborări trans-, inter- și pluridisciplinare „Educație online fără hotare”, ediția 2025-2026, a fost conceput ca un demers pedagogic flexibil, adaptat specificului educației timpurii, având ca element central o valiză simbolică. Aceasta devine un instrument educațional, prin intermediul căruia copiii explorează lunar câte o valoare morală, asociind-o cu experiențe concrete și produse realizate de ei.

Inițiativa este implementată în parteneriat transfrontalier între instituții de educație timpurie din Republica Moldova și România. Grupul țintă este format din **103 preșcolari cu vârste cuprinse între 4 și 6 ani**, implicați direct în activitățile proiectului. Demersul educațional este susținut de **cinci cadre didactice**, dintre care trei sunt din Republica Moldova și două din România, care colaborează în

vederea planificării, desfășurării și evaluării activităților.

Activitățile proiectului sunt concepute într-o manieră integrată, adaptate particularităților de vârstă și nevoilor copiilor, având un caracter experiențial, simbolic și de colaborare. Caracterul simbolic al valizei facilitează înțelegerea unor concepte abstracte și stimulează curiozitatea, implicarea activă și dorința de participare.

Activitățile sunt structurate astfel încât copilul să fie actor principal al învățării, să creeze, să experimenteze și să reflecteze asupra propriilor acțiuni. Proiectul se află în derulare, încă din primele etape conturându-se rolul său educațional ca: instrument de integrare a valorilor morale în activitatea zilnică; mijloc de dezvoltare a limbajului emoțional; context de cooperare și comunicare între copii; punte de legătură între grădiniță, familie și comunitate.

Importanța proiectelor în derulare pentru dezvoltarea practicii pedagogice

Un aspect esențial al activităților didactice este capacitatea educatorului de a reflecta nemijlocit asupra procesului educațional, nu doar asupra rezultatelor finale. Proiecte-

le aflate în derulare oferă oportunitatea de a observa evoluția copiilor, de a ajusta strategiile didactice și de a răspunde nevoilor reale ale grupului.

Din perspectiva practicii pedagogice, Proiectul „Valiza cu valori” evidențiază importanța: continuității în abordarea educației morale; adaptării activităților la nivelul de dezvoltare al copiilor; utilizării metodelor active și participative; colaborării între cadrele didactice și familie. Proiectul demonstrează că educația valorilor nu este un proces punctual, ci unul de durată, care necesită consecvență și implicare.

Reflecții pedagogice: ce am învățat din implementarea proiectului

Analiza etapelor parcurse supra a oferit o serie de concluzii pedagogice relevante: Copiii manifestă un interes crescut pentru activitățile care implică acțiune, simbol și cooperare; valorile morale sunt mai ușor înțelese atunci când se asociază cu situații concrete din viața copilului; activitățile practice facilitează transferul în comportamente cotidiene.

De asemenea, implicarea familiei în activitățile proiectului contri-

buie la consolidarea valorilor și în mediul extrașcolar, asigurând continuitatea demersului educațional. Din punct de vedere profesional, proiectul a evidențiat necesitatea reflecției permanente, a documentării activităților și a valorificării experiențelor acumulate ca bune practici educaționale.

„Valiza cu valori” evidențiază rolul esențial al proiectelor educaționale tematice în formarea valorilor morale la preșcolari. Chiar și în etapa de derulare, proiectul se conturează ca un demers educațional valoros, centrat pe copil, experiență și colaborare. Documentarea procesului și reflecția pedagogică reprezintă elemente-cheie pentru optimizarea activităților și dezvoltarea unei educații morale autentice în grădiniță.

În plus, Proiectul oferă un model educațional flexibil, cu potențial de adaptare și replicare, contribuind la dezvoltarea unei practici pedagogice moderne și eficiente. În concluzie, reflecțiile pedagogice desprinse din implementarea Proiectului „Valiza cu valori” confirmă faptul că educația morală în perioada preșcolară este un proces complex, care necesită timp, consecvență și implicare. Chiar și în etapa de derulare, Proiectul oferă repere valoroase pentru optimizarea practicii educaționale și dezvoltarea unei educații timpurii centrate pe valori, experiență și relaționare pozitivă.

Использование и внедрение компьютерных технологий в художественном воспитании школьников

Современный мир ставит перед системой образования новые вызовы, но одновременно предлагает и пути их решения. Развитие цифровых технологий существенно меняет образовательную среду, делая процесс обучения более гибким, доступным и понятным для молодого поколения, выросшего в условиях информационного общества. В этой связи использование компьютерных технологий в школе становится неотъемлемой частью современного образовательного процесса.

Уроки с использованием информационных технологий не только расширяют и закрепляют полученные знания, но и значительно повышают творческий потенциал учащихся. Современные цифровые средства обучения способствуют активизации познавательной деятельности, формированию устойчивого интереса к предмету и развитию самостоятельности школьников.

Под инновациями в образовании мы понимаем внедрение

в учебный процесс новых современных методик, разработок и программ: здоровьесберегающих, информационных, личностно-ориентированных и инклюзивных, которые позволяют повысить качество знаний учащихся и учитывать их индивидуальные образовательные потребности. Цифровые образовательные ресурсы позволяют сделать процесс обучения более наглядным, динамичным и эффективным. Они создают условия для реализации ин-

клюзивного образования, обеспечивая доступность учебного материала для учащихся с разными возможностями и темпами усвоения знаний.

Новые информационные технологии — это не только современные технические средства, но и новые формы и методы преподавания, новый подход к процессу обучения и воспитания. В условиях художественного образования они играют особую роль, так как способствуют развитию визу-

ального мышления, эстетического вкуса и творческого воображения учащихся.

Использование цифровых технологий в художественном образовании позволяет учитывать индивидуальные особенности каждого ученика, что особенно важно в условиях инклюзивной образовательной среды. Интерактивные формы работы помогают вовлечь в творческий процесс всех учащихся, создавая ситуацию успеха и эмоционального комфорта.

Практическим примером эффективного использования компьютерных технологий является образовательный процесс в лицее им. «М. Греку», с художественным профилем. Лицей участвует в проекте «Tekwill в каждой школе», который запустили в Молдове в 2020 году. Благодаря проекту, ученики получили возможность изучать дисциплины «будущего» в рамках своей школьной программы — для нашей школы это в первую очередь графический дизайн. В лицее так же функционируют семь интерактивных

досок, которые активно применяются в учебной деятельности.

Интерактивные доски используются для демонстрации репродукций произведений искусства, презентаций, видеоматериалов, для анализа композиции, цвета и формы на уроках художественного воспитания. Это особенно важно при работе с разноуровневыми и инклюзивными классами, где визуальная поддержка и интерактивность повышают доступность учебного материала. Таким образом, использование компьютерных технологий способствует не только повышению качества художественного образования, но и созданию инклюзивной образовательной среды, направленной на развитие творческого потенциала каждого ученика.

Оксана ПОКРОВСКАЯ,
учитель художественного
воспитания IPLTPA
«Mihai Gresi»,
mun. Кишинэу

Şeful căminului studentesc – lider respectat şi model de comportament

Adolescenţa reprezintă una dintre cele mai importante etape ale vieţii. Aici se structurează personalitatea, se dezvoltă interesele profesionale şi se pune bază pe viitoarea carieră. Tinerii îşi aleg şcoala şi se dedică învăţării. În toate şcolile elevii beneficiază de cămine. Căminul studentesc reprezintă un spaţiu educaţional şi social distinct, în care elevii îşi formează autonomia, deprinderile de viaţă, independenţa şi capacitatea de a convieţui într-o comunitate.

Spre deosebire de mediul şcolar formal, căminul studentesc funcţionează ca un cadru semistructurat, în care regulile, responsabilităţile şi relaţiile sunt negociate zilnic prin interacţiune directă. Modul în care sunt gestionate regulile, conflictele şi responsabilităţile comune determină climatul căminului şi calitatea relaţiilor dintre rezidenţi. Conform Regulamentului de funcţionare, în cadrul fiecărui cămin operează „Consiliul Căminului” în care şeful are un rol de

a sprijini organizarea vieţii şi formarea responsabilităţii colective a elevilor. De aceea, existenţa liderilor interni contribuie semnificativ la menţinerea ordinii, la prevenirea tensiunilor şi la consolidarea spiritului comunitar.

Funcţia de şef de cămin presupune mai mult decât respectarea regulamentului sau transmiterea indicaţiilor instituţionale. Rolul şefului e de a media relaţiile dintre elevi, a colabora cu personalul educativ, a crea un climat sigur şi armonios pentru toţi locatarii.

Ala CALISTRU,
pedagog social,
psihopedagog

Odată ales, şeful îşi asumă cerinţe, sarcini şi responsabilităţi stabilite prin regulamentul intern al căminului. Corectitudinea în relaţii cu colegi, autocontrolul emoţional, echitatea, comunicarea eficientă contribuie la construirea unei autorităţi bazate pe respect.

Un şef de cămin devine lider respectat atunci când: stabileşte obiective clare şi convingătoare şi urmăreşte atingerea acestora; gestionează timpul; se implică în rezolvarea problemelor locatarilor; acordă o atenţie deosebită relaţiilor din colectiv; lasă membrii echipei să-şi pună în valoare calităţile; rămâne pozitiv; construieşte un raport cu echipa, folosindu-şi puterea funcţiei.

Puterea funcţiei şefului de cămin se manifestă nu doar prin autoritate, ci şi prin influenţa exercitată asupra comportamentului şi relaţiilor din comunitate. Această putere are un caracter educativ şi moral, este strâns legată de modul în care şeful respectă normele de convieţuire. Transformă regulile în ordine şi bunăstare pentru toţi, nu se măsoară prin control

strict, ci prin influenţă pozitivă şi organizare eficientă a vieţii elevilor. Modelul de comportament al şefului de cămin reprezintă principalul fundament al autorităţii sale şi are o influenţă directă asupra conduitei colective.

În activitatea mea de Pedagog Social şi Psihopedagog, în cadrul căminului Şcolii Profesionale din oraşul Cupcini, organizarea conducerii se realizează prin desemnare a doi şefi de cămin. Şefa pentru sectorul fetelor şi şef pentru sectorul băieţilor. Şefii sunt aleşi în mod democratic, în cadrul adunării generale a căminului, prin votul elevilor rezidenţi. Această modalitate conferă funcţiei legitimitate, iar liderii aleşi reprezintă voinţa colectivului şi interesele comunităţii din cămin.

Şefii îşi desfăşoară activitatea în colaborare strânsă, luând decizii comune şi coordonând acţiuni care vizează soluţionarea situaţiilor din cămin. Munca lor în echipă contribuie la uşurarea activităţii, asigurând o intervenţie promptă şi adecvată nevoilor specifice ale fiecărui grup. Această formă de conducere comună oferă elevilor un exemplu pozitiv de lucru în echipă, întărind rolul şefilor de cămin ca model de comportament reciproc.

În vederea asigurării unei comunicări eficiente şi a unei bune coordonări a lucrului din cămin, am construit un grup pe Viber „Consiliul şefilor din cămin”. Din grup fac parte şefii căminului, şefii de etaj, responsabili pentru curăţenie şi igienă, disciplină, apel şi prezenţă. Alt grup este dedicat fetelor - „Comunitatea fetelor

din cămin”. Aceste spaţii de comunicare sunt destinate exclusiv informaţiilor, anunţurilor şi coordonării aspectelor ce ţin de viaţa în cămin. Mesajele off-topic, glumele şi discuţii personale nu sunt permise. Se păstrează o comunicare respectuoasă, clară şi la subiect. Un canal rapid şi clar, cu soluţionări operative. Astfel spaţiul virtual devine o prelungire a lucrului educativ - colaborare între elevi, dezvoltarea unui climat educaţional, în care fiecare elev se simte responsabil, implicat şi respectat.

Abordările de coordonare aplicate în activitatea Pedagogului social, în colaborare cu şefii căminului, vizează organizarea eficientă a lucrului şi clarificarea rolurilor, şeful de cămin fiind model de comportament, lider, factor de respect şi cooperare.

UNICEF: Servicii esenţiale pentru copii vor beneficia de un grant de 10 milioane de euro

Un grant de 10 milioane de euro va fi oferit de Guvernul Germaniei, prin Banca Germană de Dezvoltare KfW cu aportul şi UNICEF, pentru a consolida familii din R. Moldova. Astfel, vor fi extinse serviciile esenţiale pentru copii şi familiile din întreaga ţară, inclusiv pentru refugiaţii ucraineni şi comunităţile gazdă.

Mai concret, banii vor fi utilizaţi pentru facilitarea accesului la servicii de educaţie incluzivă, protecţie, asistenţă medicală, apă potabilă şi sanitaţie sigură în comunităţile lor. Grantul este acordat prin faza a doua a proiectului „Protecţia copilului şi accesul la servicii de Apă, Sanitaţie, Igienă (WASH), sănătate şi servicii sociale, pentru refugiaţii ucraineni şi comunităţile gazdă din Republica Moldova”.

Nouă etapă a parteneriatului se axează pe creşterea capacităţii de a răspunde rapid necesităţilor pe care au le copiii. În intervalul 2026-2028, suportul va urmări extinderea serviciilor de justiţie, consolidarea intervenţiilor timpurii pentru copiii mici cu întârzieri de dezvoltare, îmbunătăţirea procesului de incluziune în şcoli şi grădiniţe, apropierea serviciilor de sănătate de adolescenţi, modernizarea condiţiilor de apă şi sanitaţie în instituţiile de educaţie timpurie.

Centrele de intervenţie timpurie vor fi modernizate şi dotate pentru a sprijini mai eficient copiii cu întârzieri de dezvoltare, iar serviciile mobile de sănătate prietenoase adolescenţilor vor ajunge în mai multe raioane, oferind sprijin pentru sănătatea mintală şi psihosocială, servicii de sănătate sexuală şi reproductivă, cu oferirea de informaţii de prevenire, inclusiv în zonele rurale. Pentru copiii de vârstă mică, condiţiile de apă şi sanitaţie vor fi îmbunătăţite în grădiniţe, cu accentul pus pe accesibilitatea pentru minorii cu dizabilităţi, dar şi pentru comunităţile care găzduiesc refugiaţi.

Maha Damaj, reprezentanta UNICEF în R. Moldova, a specificat că „Acest parteneriat înseamnă transformarea angajamentelor publice în servicii pe care copiii se pot baza zi de zi. Investind în servicii coor-

donate şi durabile, ne asigurăm că fiecare copil poate creşte în siguranţă, sprijinit şi inclus.”

În acest scop, va fi extins modelul Barnahus, astfel încât copiii afectaţi de violenţă să poată primi ajutor într-un loc securizat. Un nou centru Barnahus va fi susţinut în regiunea Centru, completând o reţea naţională de trei centre regionale (în nordul, centrul şi sudul ţării).

Hubert Knirsch, Ambasadorul Extraordinar şi Plenipotenţiar al Republicii Federale Germane în Republica Moldova, a declarat că „Rămânem angajaţi să susţinem servicii care fac o diferenţă reală în viaţa copiilor, de la protecţie şi justiţie, până la sănătate, educaţie incluzivă. De asemenea, va fi asigurat accesul la apă şi sanitaţie pentru copii din familii de refugiaţi şi cei din comunităţile gazdă.”

La nivel naţional, vor fi extinse programele de sprijin pentru părinţi, ajutând îngrijitorii să creeze medii familiale mai sigure şi mai pozitive, inclusiv pentru familiile de refugiaţi şi părinţii copiilor cu dizabilităţi. Prevenirea violenţei încă din faza incipientă reprezintă, de asemenea, un pilon central al acestei etape a proiectului.

Până în prezent de aceste măsuri au beneficiat peste 100 de mii de copii şi părinţi din R. Moldova. Proiectul este implementat de UNICEF, cu sprijin financiar nerambursabil venit din partea Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică şi Dezvoltare (BMZ).

Cor. UPP

Prevenirea bullyingului în instituţiile de învăţământ, o prioritate

Una din priorităţile Oficiului Avocatului Poporului pentru anul curent este prevenirea bullyingului şi a formelor de violenţă în şcoli, pentru a asigura un mediu educaţional protejat şi lipsit de abuzuri pentru copii. Svetlana Mironova, şefa Reprezentanţei Oficiului din municipiul Comrat, a susţinut recent o sesiune de instruire cu cadrele didactice de la Liceul Teoretic „Gavril Gaidarji” din localitate, la eveniment fiind prezentate mecanisme de prevenire, identificare şi intervenţie în cazuri de bullying.

De asemenea, s-a subliniat faptul că acte de violenţă pot apărea atât între elevi, cât şi în relaţia acestora cu profesorii, iar metodele care lezează demnitatea copilului, inclusiv pedepsele corporale sau presiunile psihologice, sunt inadmisibile. S. Mironova a mai prezentat cadrul legal relevant, inclusiv prevederile Codului Educaţiei şi ale Legii nr. 140/2013 cu privire la protecţia copiilor aflaţi în situaţii de risc.

Totodată, s-a subliniat importanţa colaborării dintre sistemele educaţional, social, medical şi de justiţie în vederea protejării minorilor. În final, participanţii au convenit asupra elaborării şi implementării unei Politici de protecţie a copilului la nivel instituţional, astfel încât elevii, părinţii şi personalul să se familiarizeze cu procedurile de intervenţie şi raportare în situaţiile de risc ce pot apărea în cadrul şcolilor.

Mitul solar al existenței în poezia lui Grigore Vieru

În articolul de față am încercat să dezvăluim atmosfera de luminozitate, ce persistă în versurile lui Grigore Vieru, poetul care și-a prefigurat universul creației într-un cosmos existențial specific, în conformitate cu anumite modele arhetipale. În acest amalgam de gânduri și analogii poetice, misterul arhetipal al luminii este intuit în procesul convertirii diferitelor tărâmurî ontologice, este misterul soarelui și al perenității sale demiurgice, pentru a contura legătura dintre om și univers, a participa la descifrarea tainelor lumii intuite în necuprinderea cosmică a existenței. În incursiunile noastre analitice, sunt privite la o dimensiune cosmogonică mai multe motive ale creației lui Grigore Vieru – mama, iubirea, plaiul, frunza de aur a toamnei –, pentru a demonstra, prin probe artistice de valoare, originalitatea scrierilor sale, tendința de aprofundare într-un grandios spectacol ontologic, acolo unde întinerul și lumina, dragostea și seninătatea sufletească, viața și moartea se condiționează reciproc.

Ceea ce asigură vitalitatea și unitatea interioară a scrisului lui Grigore Vieru constituie revelația trăirii existențiale exteriorizată printr-o serie de imagini artistice de profunzime. „Codrul de tei și fag”, steaua și izvorul se amplasează într-un cosmos arhetipal specific prefigurat în conformitate cu anumite principii estetice. Poetul dezvoltă și readuce în preajma contemporanilor niște valori sacre prin însăși esența lor, le reasează în palmaresul dragostei sale nemărginite față de lumea înconjurătoare, ca să iradieze într-o bogată gamă de reprezentări simbolice, după anumite modele arhetipale, pentru a contura o atmosferă de luminozitate.

Concepția populară despre luminătorii cerești în accepția lui Grigore Vieru se integrează în cadrul unui anumit filon filosofic, unde elementul folcloric nu este sesizat în aspectul său concret, dar printr-o „cosmogonie folclorică” (vorba lui Ovidiu Papadima), din substraturile căreia s-au desprins o serie de imagini simbolice, prin dimensiunile existențiale ale universului, ale unei infinite trăiri sufletești. Odată ce „cosmosul folcloric nu e o certitudine geografică, ci una metafizică, nici spațiul său... nu va fi cel geografic, uitându-se dimensiunile lui de lungime și lărgime. Îl vor preocupa mai mult pe om adâncul și înaltul, viziunea mai mult a cerului și a subpământului decât a Terrei”. În această ordine de idei, autorul recurge la o complexitate de analogii metaforice, comparații, similitudini, stări de alternativă, în funcție de caracterul intertextual al imaginilor poetice, își exteriorizează sentimentele trăite și le deplasează de la intuiția mitică spre cea metafizică, spre ideea apropiată de viziunea unui fenomen primar: „Tu, Domnule, al nostru,/ Ce porți pe cap cunună/ Străvechiul Soare ziua,/ Iar noaptea mândra Lună” (*Tu, Domnule*).

Dacă Magda Isanos „urcă pe vârful muntelui” prin imnurile sale către pământ și soare, Grigore Vieru se detașează până la bulgărele de țărână, iar de acolo contemplant marea universului, invocă frumusețile sclipitoare ale lumii create de Dumnezeu. Eroul liric se află în căutarea unei lumini ancestrale, dincolo de existența pământească. Exaltat de „nestăvilită cântare a luminii”, poetul este obsedat de o senzație de interiorizare lăuntrică, „de strigare” a ei după modelul lui Fănuș Neagu, „Stingeți luminile,/ Să se facă lumină!” (*Poem*), ca mai apoi

să se ajungă la o constatare generalizatoare: „Ar și samăn./ Până să vină Lumina trece viața”.

Imaginea poartă o încărcătură mitică și devine o expresie interiorizată a trăirii umane. Într-un fel sau altul, ea se află în analogie cu „lumina creată în ziua dintâi”. Blagianul „Să se facă lumină!” este substituit prin niște formule alegorice, cu o vastă sferă de cuprindere a identităților solare, iar cântarea soarelui și Lunii devine o modalitate de proslăvire a lui Dumnezeu, dar și de invocare a anturajului selenar al cosmosului. Omul, un izvor nesecat de lumină, prin însăși existența lui, e predestinat să trăiască plenar evaziunea sa în mitul solar al universului, să-și exteriorizeze direct sentimentul de admirație față de astrul ceresc: „Ci eu m-am bucurat întruna,/ Că sfânt pe cerul cel de sus,/ Răsare Soarele și Luna” (Slavă Cerului).

În cele din urmă, eroul liric se convertește într-un spirit contemplativ și transcende niște spații siderale, acolo „unde imaginea folclorică nu cunoaște fantasticul propriu-zis, dar se dispersează spre noi orizonturi” (Papadima). Soarele stă la hotarul timpului și sugerează permanență în schimbare, scurgere dureroasă în timp fără scurgere. Este o lumină selenară „de dincolo de lumi venind și niciodată poposind”, cu crearea asociației unui „Răsărit ce nu se mai termină,/ Lumină lină din lumină lină” (Ioan Alexandru, *Lumină lină*).

În acest amalgam contradictoriu de gânduri și asociații, se meditează nu atât despre trecerea vieții, cât despre perenitate, despre nemurirea sufletului și veșnicia lui, despre aceea sobrietate miraculoasă în care s-au concentrat ideile de materialitate și spiritualitate zămislite de veacuri în accepția populară. Asistăm, astfel, la un spectacol, unde are loc triumful luminii asupra haosului și, continuând firul gândurilor lui Gheorghe Nițu, se instituie pe această cale principiul superior ce unifică „lumina cu întinerul după noaptea orfică, efemerul și eternul, purul cu impurul, binele și răul, frumosul și urâtul, sublimul și ridicolul, raționalul și iraționalul”. Laitmotivul arhetipal al luminii este tentația unei descătușări simbolice de spasmele întinerului. La Grigore Vieru este transfigurat un cadru ceremonial, unde legătura dintre om și univers se manifestă prin prisma unor categorii simbolice depozitate de alura lor sacră, dar alimentate de o irezistibilă sete de viață, de primenire lăuntrică, care în esență semnifică bucuria de a trăi, a iubi, a crea. Versurile pătrunse de miezul existențial al filosofiei populare se manifestă drept niște confesiuni ale luminii, predispușe ipostazelor fără număr, exprimă certitudinea și plinătatea viguroasă a vieții, sesizată drept o emanare a sensibilității scriitoricești și discernământului său liric.

Într-un volum despre datinile și credințele românilor, Elena Niculiță-Voroncă scria: „Soarele e ochiul lui Dumnezeu”. Poetica privirii corelată cu simbolul solar indică undeva în subtext o detașare de semnificația religiozității cosmice. Atât Grigore Vieru cât și unii reprezentanți ai generației șaizeciste manifestă interes față de lăitmotivul solar în măsura în care gândirea populară îl desacralizează, oferind posibilitatea de a-l interpreta în mod liber și fan-tezist, prin suprapunerea diferitelor tărâmurî ontologice. Laitmotivul luminii survine din proiecția simbolică a miturilor și așa-ziselor „sărbători ale soarelui”, descătușate de riturile păgâne și condensate în mod firesc în diferite contururi. După sugestia

Tatiana BUTNARU,
doctor în filologie,
Institutul de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu Hasdeu”,
mun. Chișinău

lui Michael Ferber, fenomenul este „atât de coplesitor și atât de fundamental, încât semnificațiile lui în mitologie și literatură sunt prea multe pentru a putea fi enumerate”.

Spre deosebire de creația populară, atunci când are loc comunicarea cu aștrii cerești, Grigore Vieru îi demitizează într-o anumită măsură, versul său excelând spre soare și cântec, spre adevăr și căldură. Astfel, unele din sintezele sale lirice sunt proiectate pe planuri afective aparent contradictorii. Autorul fie că încearcă o senzație de cutremur în fața imensităților astrale, fie că le coboară la nivelul unor obișnuite pământești. Dimensiunile artistice ale lăitmotivului solar îl determină pe Grigore Vieru spre o retrospecție sentimentală asupra universului: „Trece Soare, trece Lună/ Și de chipul tău mereu/ Ca un pom cu roșii mere/ Sunt rodit lăuntric eu./ Trece Lună, trece Soare.../ Și de numele-ți mereu/ Ca un clopote de clinchet/ Sunt prea plin lăuntric eu” (*Trece Lună, trece Soare*).

Elementele celeste din spațiile siderale se conjugă în permanență cu o bogată gamă asociativă de imagini telurice, purtând amprenta profunzimii folclorice. Motivele sunt adaptate în cazul de față unei situații poetice, care vine „încărcată” de sensuri și se menține prin comparația stilizată a pomului fructifer. Raportată direct la existența omenească, valoarea artistică a imaginii constă în ideea

de împlinire, de revelație sufletească, este vorba de acea categorie estetică a „preaplinului emoțional” sau „răvnita plinătate spirituală”, despre care amintește academicianul Mihai Cimpoi atunci când se referea la simbolică încăpătoare a scrisului vier-ean. În poezia lui Grigore Vieru este multă lumină și căldură, seninătate și jubilație sufletească, de unde survine demonica ardere interioară a unui poet alimentat în permanență de „mitul darnic al luminii” solare. În cele din urmă, „cald și tânăr”, sfântul soare ajunge la o condiție maritală, „vreă să se însoare”, ceea ce semnifică personificarea germinativă a universului, succesiunea dialectică a fenomenelor din natură: „- Cum mai tace, mări mamă,/ Floarea cea de răsărită./ - Acea floare, dulce-o mică.../ Este logodită./ - Cum mai cântă glasul mierlei/ Printre frunze, mări tată./ - Acea pasăre, copile,/ Este măritată” (Cântec).

Reluarea motivului mitologic al soarelui nu înseamnă renașterea sacralului, dimpotrivă, este expresia unei totale detașări de semnificațiile religiozității cosmice. Căderea aștrilor cerești, o metaforă des întâlnită în mitologia folclorului românesc, se impune drept o situație de limită la hotarul unor stări și sentimente contradictorii: „Soarele jos a picat./ Soarele, soarele,/ Ca rochia ta din pat./ Soarele, soarele” (*Cad pe ape*).

Intimizarea atributelor solare capătă undeva în subtext o consonanță cu mitul, prin intermediul căruia poetul surprinde revelația mitologică a trăirii, disponibilă spre o consonanță simbolică cu elementele ancestrale ale universului. Chiar și în căderea florilor de tei sau „lunecarea” stelor, niște imagini de inspirație eminesciană, poetul redă sentimentul de venerație față de astrul ceresc, care înveșnicește și permanentizează, purifică lumina dragostei. Lacrima, o metaforă exteriorizată în mai multe scrieri vierene, își găsește analogie și ea cu arhetipul soarelui, aparținând aceleiași zone tematice. La Grigore Vieru, soarele și luna coboară

din înălțimea lor solitară pentru a crea o atmosferă de luminozitate, a demonstra că tentația de reintegrare în cosmosul existențial, de participare la descifrarea tainelor lumii nu pot fi epuizate. Or, soarele stă la hotarul timpului, acolo unde, vorba lui Dumitru Matcovschi, „Munții s-au prăbușit,/ Drumul s-a mai lărgit,/ S-au apropiat malurile,/ S-au liniștit valurile,/ Au scăzut amintirile,/ S-au lărgit cimitirele” (*Numai soarele*).

Încadrată în aura sacră a luminii este și imaginea mamei, iar analogia „mamă-stea”, „mamă-soare” devine și ea o convenție de sorginte luminiscentă, precum „Soarele e unul” și „Mama una este”. De cele mai multe ori, mama se identifică cu o stea, cu o rază de lumină, continuând să „ardă către tot ce-i sfânt,/ Luminând pe rând de sus,/ Fața cestui vechi pământ” (*Steaua mamei*).

În accepția lui Vieru, maternitatea este adusă la o dimensiune cosmogonică, „între ceruri și pământ”, ea devine „nimb de lumină” și purtătoarea unui incompensabil poem de iubire, de credință, dăruire, care nu este altceva decât „lumină din lumină”, fenomen realizat prin estimarea unor imagini originare, cu un substrat mitologic străvechi, supuse treptat modificărilor succesive. Privită în acest context, mama își găsește asemănare cu steaua și verdele plaiului, ea are capacitatea de a comunica cu elementele ancestrale ale universului și rămâne să se mențină într-un spațiu selenar, de o superioritate absolută: „Lipsești de la fereastră,/ Dar nu din limba noastră./ Plecată ești în moarte,/ Ci aproape, nu departe” (*Litanii pentru orgă*). Atât Grigore Vieru, cât și alți scriitori din generația anilor 60-80 au demonstrat prin probe artistice de valoare sinuozițiile sufletului omenesc, marcat de marile ridicări și prăbușiri ale condiției sale ontologice, ceea ce ne determină să aprofundăm ideea de esențializare a substraturilor mitico-folclorice ale culturii noastre contemporane.

Performanță remarcabilă pentru o elevă din Bălți la Olimpiada municipală la Ecologie

Performanța elevilor rămâne un reper important al calității procesului educațional, iar IPÎ Liceul „Orizont” din municipiul Bălți reconfirmă acest fapt printr-un nou rezultat notabil obținut în cadrul competițiilor școlare. La Olimpiada municipală la Ecologie, desfășurată în incinta Liceului Teoretic „Lucian Blaga”, eleva Milena Lupușor, din clasa a IX-a, a obținut locul III, evidențiindu-se prin competențe solide de cercetare și prezentare științifică.

La competiție au participat 15 elevi din instituțiile de învățământ ale municipiului, iar proiectul prezentat de eleva Liceului „Orizont” a atras atenția prin caracterul său practic și relevanța pentru educația ecologică actuală. Sub îndrumarea subsemnatei, profesoară de chimie și biologie, tânără cercetătoare a elaborat lucrarea „Valorificarea zațului de cafea ca fertilizant natural ecologic”, evidențiind soluții simple și eficiente pentru reutilizarea resurselor din viața cotidiană.

În cadrul prezentării, eleva a demonstrat că zațul de cafea

poate fi utilizat drept fertilizant natural, contribuind atât la reducerea deșeurilor organice, cât și la îmbunătățirea fertilității solului. Studiul a subliniat importanța adoptării unor practici sustenabile

și a formării unui comportament responsabil față de mediul înconjurător.

Rezultatul obținut reflectă perseverența și interesul elevei pentru protecția mediului, dar și implicarea cadrelor didactice în cultivarea gândirii critice și a spiritului de cercetare. Succesul înregistrat la olimpiadă confirmă valorile promovate de Liceul „Orizont” din Bălți: performanță academică, responsabilitate și educație orientată spre dezvoltare durabilă.

Angela PÎSLARAȘ,
profesoară de chimie/biologie,
IPÎ Liceul Orizont, Bălți

Pe urmele istoriei, sub cerul Istanbulului

Continuare din nr. 3 (980),
22 ianuarie 2026

A doua zi ne-a întâmpinat cu pași moi și lumină blândă, iar drumul ne-a purtat spre Moscheea Albastră – o bijuterie a lumii medievale, zidită între anii 1609–1616, în vremea sultanului Ahmed I. Se spune că dorința lui a fost ca această moschee să-i poarte numele și să fie mai frumoasă decât însăși Hagia Sophia. O ambiție mare, aproape cât cerul sub care se înalță.

Pentru a-i cunoaște pe deplin istoria, ar fi nevoie de multe cărți, de pagini întregi care să cuprindă visele, speranțele și neliniștile sultanului. Eu am pășit însă în tăcere, lăsându-mă cuprinsă de frumusețea ei: cele șase minarete care străpung cerul și miile de faianțe albastre ce par să adune în ele marea, cerul și rugăciunea. De aceea i se spune Moscheea Albastră, dar și Moscheea Sultan Ahmed – un nume, o amintire, o moștenire.

Apoi am ajuns în Hipodromul din Istanbul, un loc în care pașii istoriei încă mai răsună. Pe vremea când orașul se numea Byzantium, în anul 203 d. Hr., împăratul Septimius Severus a poruncit să fie ridicată această arenă a bucuriilor și rivalităților, a curselor de care și a spectacolului omenes.

Mai târziu, Constantin cel Mare a extins orașul, l-a înfrumusețat, l-a făcut mai puternic, iar Hipodromul a devenit inima lui vie. Putea primi până la 100.000 de spectatori și era împodobit cu statui de zei, împărați, animale și eroi. Aici se întâlneau speranțele, mânia, entuziasmul și tragediile unui imperiu. Aici s-a scris și povestea răscolei Nika.

Dar timpul nu iartă. După cruciade, Constantinopolul și Hipodromul au devenit umbre ale trecutului. Otomanii, neinteresați de cursele de cai, l-au lăsat în uitare. Astăzi, acest loc poartă numele de Piața Sultanahmet – liniștit, dar încărcat de povești.

Aici se înalță și Obeliscul lui Teodosios, adus din Egipt, dintr-o lume și mai veche. A fost ridicat inițial pentru faraonul Thutmose al III-lea, cu mult înainte de Hristos. Granitul său roz, înalt de 25 de metri, poartă pe baza de marmură scene sculptate cu împărați, muzicieni, prizonieri și curse de cai – un ecou al unei măreții care nu mai este, dar încă se simte.

Nu departe se află Columna lui Constantin, ridicată în anul 328, o mărturie de aproape 17 secole. Arsă, rănită de timp, dar încă în picioare. Și aici istoria șoptește, dar gândul meu a fugit mai departe, spre Palatul Topkapı – inima puterii otomane timp de patru sute de ani.

Ridicat din porunca lui Mehmet al II-lea, începând cu anul 1459, palatul a devenit un oraș în sine. Aproape 4.000 de oameni trăiau între zidurile lui: medici, bucătari, slujnice, gardieni, fiecare cu rostul său. Astăzi este muzeu, iar ecoul pașilor lor parcă încă se mai simte.

Apoi, gândurile mele s-au revărsat spre Bosfor – această fâșie de apă care desparte și unește două continente, Europa și Asia. Bosforul

leagă Marea Neagră de Marea Marmara, iar prin Dardanele, de Marea Egee și Mediterană. Este o arteră a lumii, o poartă a istoriei.

De veacuri, aceste strămtori au fost dorite, disputate, apărate cu sânge. Au fost motive de războaie, de alianțe, de trădări. Sunt porți spre oceane și visuri, dar și spre suferință.

Pe corabia care ne-a purtat câteva ore pe apele Bosforului, Damian, ghidul nostru, ne-a spus povești fără să obosească. Vorbea rusa, engleza, turca și, mai ales, limba pasiunii. Iubea istoria și meseria lui.

Și atunci m-a străbătut un gând simplu și limpede:

Dacă fiecare om ar lucra cu dragoste și dăruire, lumea ar fi un loc mai bun. Pământul ar înflori.

Insulele Prinților – ziua în care inima a mers desculță

A treia zi am pornit disdimineată spre Insulele Prinților. Am urcat la bordul unei nave care s-a desprins încet de țărm, ca o pasăre ce își ia zborul spre larg. În fața ochilor ni s-au desfășurat peisaje de o frumusețe care îți taie respirația: un arhipelag întreg de insule, mai mari și mai mici, toate îmbrăcate într-o verdeață vie, de parcă primăvara își găsise aici casa pentru totdeauna. Aveai impresia că e luna iunie, chiar dacă timpul spunea altceva.

Din cele povestite de Damian, am aflat că aceste locuri poartă o istorie grea și frumoasă, ca o carte veche cu pagini de aur și de lacrimă. Aici au fost exilați aristocrați bizantini, apoi au devenit reședințe de vară, iar în vremea Imperiului Otoman – loc de surghiun pentru familiile sultanilor. Insulele au fost și sunt locuite de oameni din multe neamuri: greci, armeni, evrei – fiecare aducând cu sine o parte din sufletul lumii.

Tot aici a trăit în exil și Leon Troțki, revoluționar și om de stat, un om care a schimbat destine și a fost, la rândul său, schimbat de ele. Alungat din țara sa, a găsit adăpost pe aceste insule timp de patru ani. Parcă și acum, vântul mai șoptește pașii celor care au plecat fără voie.

Insulele se află în Marea Marmara, în partea asiatică a Istanbulului, și sunt nouă la număr. Sunt numite Perla Istanbulului, și nu fără rost. Aici mașinile sunt aproape absente, iar viața curge altfel: pe bicicletă, pe jos, în trăsură, în tihnă. Ca și cum timpul a învățat să meargă mai încet. Când am coborât de pe navă, am simțit aerul curat, plin de

miresme de pini, brazi și alte specii de copaci. Parcă respirai pentru prima dată cu adevărat. Pe insula Büyükkada, unde ne-am oprit, am văzut nu doar case, ci conace pline de povești, albe, cu obloane la ferestre, ca niște bătrâni frumoși care știu multe, dar vorbesc puțin.

Și peste tot – pisici. Zeci de suflete mici, blânde, curate, care veneau spre oameni fără teamă, cerând doar o mângâiere. Am simțit că aici ele nu sunt doar animale, ci parte din lume, din viață. Oamenii au grijă de ele ca de niște copii tăcuți.

Am cumpărat brățări pentru a le lăsa în crengile Copacului Dorințelor, de la Biserica Sfântului Gheorghe. Drumul până acolo a fost lung, dar ușor, pentru că inima mergea înaintea pașilor. Nepoțica mea, Andreea, marea prietenă a pisicilor, se oprea la fiecare colț să hrănească vreuna. Și în fiecare oprire era o lecție de bunătate.

Urcând, am văzut căsuțe făcute special pentru ele. M-am emoționat. Mi-am spus că o lume care își ocrotește animalele nu poate fi o lume rea.

Biserica nu este mare, dar fiecare piatră respiră istorie. Icoanele, picturile, liniștea – toate îți vorbesc fără cuvinte. Mulți vin să se închine la icoana Sfântului Gheorghe, făcătoare de minuni. Drumul până acolo e numit „Calea Chipului”. Și nu e doar o cale pe pământ, ci una prin tine însuși.

Am mâncat la o cafenea din port, privind marea. Apoi ne-am întors seara la Istanbul, unde mă aștepta fina mea, Olița, și alte povești.

A patra zi am plecat spre casă. Patru zile au fost pline de lumină, soare și liniște. Dar când am ieșit din oraș, s-a pornit o furtună mare, cu tunete și vânt, de parcă Istanbulul nu voia să ne lase să plecăm. Parcă spunea: „Mai rămâneți puțin. Mai am multe să vă povestesc.”

I-am mulțumit în gând. I-am urat prosperitate. Și mi-am dorit ca fiecare vizitator al Chișinăului și al Republicii Moldova să plece cu aceeași recunoștință, vorbind frumos despre noi, putându-ne în cuvintele lor. Pentru că merităm. Și încă mult.

Veronica PÎRLEA-CONOVALI,
scriitoare, Membru al
Uniunii Ziariștilor Profesioniști
din România

Programul de lectură „Citește-mi 100 de povești”, în plină desfășurare

În anul 2025, peste 1 200 de grădinițe din Republica Moldova au fost dotate cu aproximativ 83 000 de exemplare de carte, prin programul național de lectură interactivă „Citește-mi 100 de povești”. Grație acestuia, sute de educatori au participat la sesiuni de formare pentru dezvoltarea competențelor timpurii de lectură interactivă și limbaj.

De remarcat că Programul a fost lansat la 10 aprilie 2025, în instituțiile beneficiare fiind amenajate „insule de lectură” – spații prietenoase copiilor care le oferă oportunitatea de a citi și asculta povești. De asemenea, în anul care a trecut, 200 de grădinițe au beneficiat de echipamente, mobilier și materiale didactico-metodice.

Achizițiile au fost făcute în baza unor proiecte finanțate cu sprijinul Băncii Mondiale, valoarea totală a bunurilor procurate fiind de 1 336 800 de dolari SUA. Inițiativa este implementată de Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu UNICEF Moldova, Asociația OvidiuRo și Biblioteca pentru copii „Ion Creangă” din Chișinău, cu sprijinul financiar al Guvernelor Marii Britanii, SUA și Coreii de Sud.

Primii pași pe scenă pentru micii artiști din Cantemir

Educația artistică continuă să fie un pilon important în formarea copiilor, iar Școala de Artă „V. Hanganu” din orașul Cantemir confirmă acest rol prin activități menite să dezvolte sensibilitatea, încrederea și creativitatea elevilor. Un exemplu recent îl constituie concertul susținut de elevii clasei I, aflați la prima lor experiență scenică.

Evenimentul a adus în fața publicului mici interpreți care au pășit cu emoție și entuziasm pe scenă, prezentând momente muzicale ce au reflectat atât talentul lor, cât și efortul depus în cadrul orelor de studiu. Pentru majoritatea copiilor, concertul a reprezentat primul contact direct cu publicul, transformându-se într-o experiență memorabilă

și plină de semnificație. Atmosfera a fost una caldă și plină de emoție, aplauzele părinților și ale cadrelor didactice oferind susținere și încurajare tinerilor artiști. Zâmbetele lui bucuria trăită pe scenă au demonstrat că arta devine, încă de la vârste fragede, un mijloc autentic de exprimare și dezvoltare personală.

Organizarea concertului a fost asigurată de profesoarele Adriana Carp și subsemnata, care au ghidat și motivat elevii pe parcursul pregătirilor, contribuind la succesul unui eveniment dedicat primilor pași în universul muzicii.

Lucia BOLOCAN,
profesoară, Școala de Artă
„V. Hanganu”, Cantemir

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2734.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaş-Pântea
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>